

Abonamentele: pe un an 10 lei
 pentru străinătate 12 lei; pen-
 tru Transilvania 5 flor.
 Încep de la număr
 I-ii al fiecărui an
 și se plătesc
 înainte.

A se adresa tot ce privește re-
 dacția și Administrația: Directo-
 rului-fondator și propri-
 etar al *Gazetei Să-
 ténului*, C. C.
 Dăteulescu,
 R.-Sarat

GAZETA SATÉNULUI

Fóla cunoscińtelor trebuincioșe Agricultorului și Poporului.

ESE LA 5 SI 20 A FIE-CAREI LUNI

Ca să pótă regenera țara, trebuie să dăm să-
 ténului case spațioșe și sănătoșe de locuit.

Sunt tocmai două-deci și trei
 de ani de când săténul nos-
 tru s'a emancipat de jugul
 clăcei (boerescul), a dijmii a
 podveđilor, a ńilelor de meremet, a
 carelor de transport, și alte aseme-
 nea sarcoine, datorite stăpńnilor sau a-
 rendașilor de moșii, în natură și în
 bani.

Prin patriotica și umana lege din
 15 August 1864, săténul român a de-
 venit om liber în țara sa, și deplin
 proprietar pe produsul muncii sale.
 El rescumpără cu prețul muncii sale
 de la proprietar deosebit de locul ce
 a avut în embatic pentru casa și gră-
 dina în vatra satului, și încă câte-va
 pogóne de pământ pentru arătură în
 proporția trebuinței și puterii sale.

Statul 'la ajutat de a deveni propri-
 etar, și 'i-a dat înlesnirea de a intra
 în posesia usufructului îndată; asigu-
 rândui în același timp stabilitatea a-
 cestor proprietăți un curs de 30 de
 ani de la data aplicării legii sus nu-
 mite. Săténul a devenit datornicul
 statului pe un period de 15 ani, și
 proprietarul și-a priimit de la stat
 despăgubirea cuvenită pentru pogó-
 nele de pământ ce i s'au luat; re-
 mând liber de a-și lucra 'nainte pământul
 ce i-a rămas în a sa stăpńni-
 re, prin învoeli timporale cu locui-
 torii, din sat, în basa legilor în fin-

ță, și cu ori-ce alți lucrători va voi
 a-și aduce din alte părți.

Înainte de a se înproprietări săténul,
 basa veniturilor moșiei neapărat
 că era aședată, mai mult pe numé-
 rul clăcașilor (și a sclavilor țigani
 'nainte de liberarea lor) ce locuiau
 pe moșie, de cât pe întinderea pământului.
 Proprietarii posedau pământuri întinse,
 și locuitorii erau perpetuu robii lor
 sau ai arendașilor. Muncitorii primeau
 de la curte nișee vite prăpădite pe care
 trebuiau ei să le îngrijescă și să le hrănescă,
 și nișee unelte agricole foarte primitive
 cu care cultivau pământul, și astfel, fără
 vr'o știință sau raționament, lucrau
 'nainte, și se chinuiau până ce să producă
 ceva, ca să mulțumescă pe proprietar
 sau arendaș, și apoi a se putea hrăni
 pe dânșii.

Când săténul deveni singur stăpń-
 nitor de pământ, el 'și cumpără vite
 și unelte mai bune, și lucră pământul
 său și al proprietarului cu rívnă și
 tragere de inimă; și la epocel fixate
 étă-l plătit de datoria sa către stat,
 și statul cu banii aceștia putu stinge
 angajamentele sale. — Însă d-nii propri-
 etari care 'sau priimit despăgubiri
 destul de mari în bonuri rurale care
 producéu dobânda colosală de 10%
 pe an, nu au procedat așa cu rațiune
 cum au procedat unii săténi de s'au
 pus pe lucru și economie; ei tocmai
 din contra s'au pus pe risipă și pe trń-
 dăvie. Majoritatea proprietarilor, mai
 ales acei din părțile Moldovei, nu s'au

mai ocupat de loc de moșiele lor, și preferau a le da în arenda or-cărui venetic le eșea 'nainte ca să le exploateze cum pôte, și or-ce venit lear aducea erau mulțumiți, căci ei 'sau închipuit pôte că vor avea perpetuu ce priimiră de la stat, și arenda moșiei, însă în realitate lucrurile au eșit ast-fel după cum era în firea lucrurilor să easă.

Arendașii streini s'au înbogătit, și s'au retras în patria lor, și majoritatea proprietarilor a rămas fără moșii și fără nici o avere. Sătenii asemenea fuseră expluatați de către arendași, prin tot felul de învoeli ilegale, astfel că au rămas într'o stare foarte deplorabilă.

Dacă acei domni proprietari 'și vedeau singuri de moșiele lor, și întrebuintau acele stări ce au priimit ca despăgubire, pentru a aduce ceva în bunătațiri pe moșie, adică în prima linie, a clădi case cât de multe în sat după un anume plan sistematic, a înbunătăți rasa vitelor, a cumpăra instrumente agricole perfecționate, a înființa ceva industrii casnice în sat, și diferite alte asemenea lucrări folositoare, după cum s'au făcut și se face mereu în toate țările civilizate, neapărat că ați putéu avea în decit și în sutit acele averi, și săténul se putea bucura de un trai și o sórtă mai fericită de cât aceea amarnică ce conduce ați. Inșă d-lor au găsit cu cale a cheltui acele averi cu diferite plăceri și multe alte lucruri nefolositoare. Ei nu s'au mulțumit a risipi numai veniturile, ba încă chiar fondurile leau isprăvit, ipotecând și vindând proprietățile ce aveau, numai spre a nu lăsa nici o poftă, și nici o slăbiciune omenescă neimplinită. Ei ducéu un traiu luxurios și desfrănat, și meprisau pe toți acei cari nu 'i imita. Ei 'și băteau joc de toți cei-l'alți conetățeni ce nu se luau după dênșii a 'și petrece viața în nesățiu și în tot felul de desfățări, ca cum acésta ar

fi singura cale a civilizațiunei și a progresului lumii.

Săténul român din fire muncitor și econom, era cel d'intăi care nu putea suporta asemenea traiu desfrănat, și se mulțumea a rămânea mai bine în simplitatea lui, și în cercul său restrêns, fără însă a voi a auzi măcar de progresul timpului. Astă-ți însă aceea clasă de ómeni e aprópe exterminată; dar urmele acestor urite moravuri se vèd încă risipite prin masa poporului, și de aceea săténul nici astă-ți chiar nu voeșce a auzi de lucruri moderne, și preferă a rămânea în starea sa primitivă.

* * *

Nașce dar întrebarea dacă în timpul de față, unde totul se mișcă, pôte sta cine-va pe loc? Căci, a sta ați pe loc, e a da 'napoi!

Săténul nostru suferă miseria din cauză că acei cari au fost conducătorii lui, n'au fost la înălțimea misiunei lor, de a le arêta calea sănătósă și raționabilă ce trebuia să apuce, pentru ca ați să sè fi putut folosi de ceva. In fine, săténul care e temelia țerei, trebuie a fi ajutat cu ori-ce chip, pentru a fi scos din nămolul în care e afundat. Guvernul e dator să împlinescă, ceea ce d-nii proprietari au neglijat a face, și nu pôte fi un act de pietate mai mare de cât a da săténului să aibă o casă spațiosă și sănătósă de locuit.

E un ce natural, că fie-care ființă simțitoare, fie-care creatură viețuitoare trebuie să aibă un culcuș, sau un cuib care să o apere de rigurositățile timpului, și de diferite alte rele, care 'l împedică de a putea trăi și înmulți. Dar încă ființa de om, care e dotată din natură cu toate facultățile care o face a domina peste toate cele-l-alte creature; neapărat că trebuie a avea o locuință comodă, corespunzătoare dignității sale de om, în care să pótă trăi, desvolta și a se mări specia sa.

Se strigă, se țipă, se lamentă, că

degenerădă populația noastră rurală, din cauză că satele sunt bântuite de tot felul de epidemii. S'au înființat ambulante rurale care au micșorat pôte numărul morbităților și a mortalităților, nu însă au putut scote răul din rădăcină; după cum cu drept cuvânt arată d-nii doctori în raporturile lor sanitare. Noi însă fără a merge cu studiile mai departe, am constatat îndată de unde provine răul, și am arătat în trăsuri generale ce trebuie făcut pentru a curma răul din rădăcină.

Primul pas spre civilizațiune, e ca masa poporului să aibă locuințe spațioase și sănătoase, căci în casă 'și petrece omul partea cea mai mare a vieții sale. În casă omul se naște, crește și mōre; și d'aceea activitatea omului e concentrată în casă, și unde se desvoltă corpul, intelegința și tot progresul. Miseria locuințelor împedica progresul, și aduce decadența în tōte. Omul care nu are o locuință cum se cade, se deprinde a trăi în ignoranță, în imoralitate, și în diferite alte pasiuni bestiale. El 'și caută căldura animală a corpului, în băuturi spirtōse, și de aci provine tōte viciurile și tōte calamitățile. — Bărbatul sau femeea care nu are casa sa de ședere regulată, și 'și caută culcușul și șederea aiurea, se depravădă, și aduce cu sine mai multe bōle și multe rele.

Biserica, șcōla, armata, nu pot îndrepta așa ușor moravurile rele, când masa poporului n'are locuințe cum se cade. Omul ce 'și petrece viața sa afară din casă, repetăm că se înbolnăveșce și se prăpădeșce fisiceșce și moraliceșce. El nu cunoșce plăcerea vieței familiare căci el nu pōte avea femeia legitimă, nu pōte avea urmași, și ast-fel progenitura sa se perde.

Așa dar celebritățile umane au luptat și au stărut în tōte țerile civilizate ca masa poporului să aibă locuințe spațioase și sănătoase. În Anglia, Franca, Germania, Austria, Belgia,

Elveția etc. etc. neapărat că inițiati-va privată a contribuit tare mult la această operă umană și civilisatōre. La noi însă pe nădejdea inițiativei private, nu e de făcut nimic. Pe de o parte lipsa spiritului d'asociație, și pe de altă lipsă de capitaluri și de energie, face ca inițiativa privată să nu pōtă face nimic, și totul s'adastă ca să facă guvernul; care și acesta se decide a face ceva, numai când e cuțitu la os.

Prin urmare, pentru ca guvernul să încoroneze opera umană începută la 1864, prin improprietărarea sătenilor, e dator de a veni cu un proiect de lege înaintea corpurilor legiuitōre chiar în sesiunea a. c. prin care se formēsă un „Comitet de construcțiuni rurale“ avēnd un fond de lei 2,000,000 cu destinațiunea de a clădi sătenilor case spațioase și frumoșe de locuit după un anume plan sistematic. Sătenii vor plăti valoarea acestor clădiri în rate de 10 — 15 ani.

Avem ferma speranță că nu se va găsi un singur om în tōtă țara care să fie contra acestui proiect când guvernul se va decide a'l executa. S'au votat și cheltuit milioane cu fortificațiuni și diferite preparative de rebel, care cine știe de vor fi de vr'un folos vr'o dată. Inșă banii ce se vor da pentru a clădi sătenilor case sănătoșe, șcim din 'nainte cu toții că nu vor fi perduți, și că vor aduce la timp folōșe reale. Când sătēnul va fi scăpat de miserie, el va vedea cu alți ochi situația țerei, și va munci bucuros pentru desvoltarea economică.

Astă-ți tōte popōrele din lumea civilisată și dispută, moralitatea, țări, intelegința națiunei, și frumusețea satelor și a orașelor. După atâtea lupte și suferințe seculare, nu e de ăis că am ajuns și noi a ne prenumōra între popōrele libere din lumea civilisată. Calea progresului ne este dar deschisă, și datori suntem a

nu ne abate din ea, arătând lumii că ne place a lucra și progresa în toate.

M. de la Korn.

FEMEEA

Dacă e vr'un subiect demn d'a inspira artistul, pictor sau sculptor, poet sau filosof, e fără îndoială acesta și nici unul în'adevăr, n'a inspirat un mai mare număr. Delicateță, armonie și frumusețe a formelor, serenitate și blândețe a sufletului, generozitate a inimei, femeea nu întrunește oare toate acestea? și cât de mare e rolul său în creațiune! Ea e pământul rodnic unde încolțește viața, ea învață copilului primul său zîmbet, după ce a resistat grozavei probe a nașcerii. Ea 'i călăuzește primii săi pași; și mai târziu, când are vrêsta omului, nu e încă tot ea care aprinde curajul său, 'l însufletește cu nobile și puternice aspirațiuni, 'l exaltă în isbândă, sau 'l susține în nenorocire?

Popórelé sêlbatece, la cari necesitatea vieții materiale stăpânește totul, ține ființa slabă în profund dispreț, și o supune celor mai grele tratări, când nu ajung până a o sacrifica, pentru a nu o mai hrăni! Amorul, căsătoria, le sunt necunoscute; femeea e uă selavă, lăntuită grelelor munci, ea ocupă primul rang printre animalele domestice. Acolo, ȳice Dr Thulié îrebue să căutăm imagina societăților umane, cari, de la origină, au populat pământul; tradițiuni, nu ne-au rămas nici una, în societățile din copilărie nu sunt; dar asemănarea trebuințelor, poftelor și condițiunile de existență, au trebuit să producă în toate timpurile aceleleași efecte, analogie cele mai mari 'l fac să conchidă că femeea prehistorică nu era decât un dobitoc de muncă.

Urmele acestei robii primitive s'au perpetuat multă vreme la toate popó-

rele vechi; nu se făcêu căsătorii, se cumpăra uă femeie, tatăl vindea fetele sale cum ar fi vîndut dobitócele din turma sa; dar, cu cât civilizațiunea va face progrese, vom vedea ridicându-se femeea, iar sórta sa îmbunătățindu-se mereu....

Barbatul e inteligența și gândirea, puterea și mărețimea, femeea e inima și sentimentul, blândețea și grația. Unuia 'i e dat grijele și lucrările spiritului și trupului, celui alt dulcele îngrijiri a casei și viitorul familiei....

Cu toate acestea ființa e slabă și nu va putea scăpa legii comune și d'a se feri în toate ocașiunile de slăbiciunile și căderile morale.

Chiar în uă societate liberă, a ȳis Michelet, vor fi pururea, captivi, aceia a miseriei, aceia a vrêstei, aceia a prejudiciilor și a pasiunelor??.... Religiunea creștină a ridicat femeea din căderea în care fusese aruncată.... Oare religiunii lui Mohamet sau acelei a lui Confuciu datorăm aceea salutară instituțiune, bază esențială și apărătoare a progresului civilizațiunei asupra barbariei?....

Părinții noștri ȳicêu: Vai de cei ce trădésă pe Dumnezeu și pe femeea sa! Căsătorie fii plină de cinste, *honorabile matrimonium, et thorus immaculatus*, învață doctorii Bisericeii....

Am. Berthoule.

MEDICUL PRACTIC

pentru locuitorii din orașe și din sate, elaborat după teoriile celor mai eminenți Doctori.

Apele minerale,—se dă numele de ape minerale la nișce isvóre cu uă temperatură mai caldă, cu un gust și cu un miros deosebit de cele lalte ape, care es din pământ, ale căror materii ce conțin, dau un efect medical care póte vindeca diferite bóle.

După experiențele făcute a diverselor capacități medicale se putu împărți toate isvórele de apă minerală în șase categorii și a-nume: Ape sulfuróse, feruginóse, alcaline, gazóse, bromo-iodurate și saline.

În România sunt multime de isvóre de a-

pe minerale, care de s'ar studia tôte și s'ar îngriji se fie locuințe și tôte inlesnirile necesare în localitate, nu ar mai fi de loc trebuința a frecuenta băi streine, ci din contra streinii ar începe se vie la noi spre a'și găsi tămăduirea, și a petrece câte-va luni din an.

Apele studiate și cunoscute până acuma la noi sunt:

În județul Ilfov și Prahova avem apele feruginoase din București numit isvorul »*Marița Dômnă*« sau apele de la Văcărești; »*Mağureni*« băi de puciosă, »*Măcelărie*« băi de puciosă, »*Câmpina*« sulfur, »*Predeal*« băi feruginoase, »*Brédă*« băi de puciosă, »*Stobozia*« băi de puciosă, »*Valca Roznova*« băi de iod, »*Schitu Predel*« băi de iod, »*Cornu*« lângă Câmpina băi de iod, »*Păcureți*« băi de iod.

În județul Dimbovița, Rîmnicu-Sarat și Mușcel avem: »*Albești*« sulfur și urme de iod, »*Helena*« »*Bughia*« sulfur cu urme de iod și fer, »*Șervănești*« salină cu fer, »*Balta Albă*« salină, fer și sulfur, »*Stoanești*« băi de iod, »*Bughea de la móră*« sulfur și salină, »*Serbănești*« sulfur, »*Căciulata*« băi gaze bicarbonat și sulfur, »*Coziu*« băi de chloruri și de iod.

În județul Rîmnicu-Vâlcea avem: »*Catherine*«, »*Olănești*« băi de sulfur, iod și fer, »*Zavoia*« sulfur, chloruri și saline.

»*Călimănești*« băi feruginoase, »*Olănești*« sulfur, salină, iod, magneziă, »*Călimănești*« sulfur și chlorur, »*Rubin*« iod și bicarbonat, »*Alexandrina*« sulfur, iod, fer și saline concentrate, »*Vulcan*« sulfur, chlorur, fer și saline, »*Isvorul soldaților*« sulfur, iod, chlorur, fer și saline.

Lacul Sărat, Slănicul, etc. etc.

Acaste isvóre notate pe scurt aci, neapărat că vor avea numire de băi când se vor aranja stabilimente comode de scădat, care până acuma avem aședate numai în câte-va locuri care și acaste se găsec într'o stare proastă. Acuma cu întinderea liniilor ferate în tôte anghiurile țerei, avem dreptul a spera că se vor găsi ómeni cu mijlôce morale și materiale, care se vor ocupa mai serios de acaste isvóre atât de importante și a da inlesnire poporului român și strein să le întrebuinteze, întocmai ca și cele din străinătate.

Atragem atențiunea că tôte apele minerale de ori ce categorie ar fi, pe cât de binefăcătoare și folositoare sunt pentru acei ce le întrebuintesă gradat cu măsură după consiliul medicului, pe atât de vătămătoare și periculoase sunt pentru acei ce lear usa fără a cunoșce efectul lor, și fără a lua părerea doctorului din care isvor să bea și cât trebuie să bea pentru a produce efectul dorit și a se putea scăpa de bolă.

Ómenii sănătoși cari beau ape minerale fără a avea nevoe se pot îmbolnăvi.

A se scălda cine va în ape minerale, nu e atât de periculos, precum e de periculos când ar bea cine-va fără a întreba pe doctor și fără a ști pentru ce bea. E foarte imprudent pentru un om sănătos a bea sau a se scălda în ape minerale de plăcere, fără a cunoșce efectul apei, căci omul sănătos, nu se pôte face din ape minerale dublu sănătos, ci se pôte face numai din sănătos bolnav sau fiind bolnav se pôte însănătoși.

Ne place a crede că un om cu corpul și mintea sănătoasă nu va voi nici o dată cu dinadinsul a căuta mijlôce spre a se îmbolnăvi, și de aceea se va feri a bea sau a se scălda în ape minerale fără causă.

Apele minerale au nișce calități foarte strani și acela care e nevoit a le usa trebuie a se ține strict după consiliul medicului, și a conduce un regim de traiu foarte regulat. Omul care începe a face uă cură de ape minerale și voeșce a găsi tămăduirea după un timp óreși care, nu trebuie se facă nici un abus din ceea ce i recomandă doctorul să facă fie în cantitatea și calitatea apelor minerale ce trebuie să bea, fie în felul și cantitatea mâncărelor și a băturilor, în scăldarea, în dormitul, în plimbatul, în lucratul cu corpul sau cu mintea, etc, trebuie se fie cât se pôte de curăpătat și exact.

Laptele este alimentul cel mai nutritor. El e în stare a întreține singur viața omului, fiind că conține tôte substanțele necesare schiubului de materii. Cu drept cuvânt se pôte spune că laptele e sânge alb. Laptele conține pe lângă apă, caseină, picături grase (unt), ceva zahăr și alte minerale. Dacă lăsăm laptele să stea cât va timp, picăturile de unt se ridică în sus și formedă smântâna, iar laptele rămâne mai apos și de uă culóre vânată, care culóre se pronunță și mai mult când se tórna apa în lapte. Laptele bun are o culóre albă care une-ori bate în galben.

Ca laptele se fie sănătos, se cere ca și vaca sau capra de la care provine, se fie sănătosă. Vacile și mai tôte vitele lăptôse suferă foarte des de tuberculosă (oftică) și laptele unor ast-fel de vite e periculos a se bea. De aceea e de preferat a bea laptele fiert, căci prin ferbere se distrug germenii infectori ce ar putea conține. Laptele muls de dimineță conține mai mult unt și caseină de cât cel de seră.

Laptele de vacă sau capră care e pe deplin sănătosă, bânduse îndată după mulsore, pôte fi o cură întăritore pentru persône slabe de piept și cu lipsă de sânge. Când laptele crud produce diaree, e mai nemerit să se mănânce fiert împreună cu pâne.

Acela care voeșce a face uă cură de lapte pentru a și întări plămâni, pieptul și a

câșciga sânge curat, trebuie se bea 5—6 pahare pe zi, și a se plimba prin grădină, pădure, sau alte locuri unde este aerul curat de tot. Pentru persoanele sângerose, laptele nu e potrivit. Pentru copii, femeii care alăptază, precum și pentru toți acei cari au un stomac delicat, laptele e foarte nemerit. Lapte fiert și lăsat a se răci, e uă băutură excelentă și întăritore; și pentru ca să întărească peptul sau stomacul și mai mult, se poate adăogi puțin cognac sau un ou crud. Omenii cari sufer de constipație e bine ca se bea unu sau două pahare de lapte acru pe zi, căci acesta e cel mai bun purgativ.

Laptele trebuie să se păstreze la răcoare în vase curate de tot, altminterlea se strică și nu e bun de hăut. Ciobanii și iaurgii noștri lasă foarte mult de dorit în curățenia lor. Gălețile lor în care pun laptele, precum și îmbrăcămintea lor e așa de murdară, în cât a-cela care s'apropie de dânșii, sau mănâncă ceva din mâna lor se infectează și nu e nici o mirare dacă această infecție cauzesă victime foarte des.

Un amic al poporului.

PALMIPEDELE LAMELLIROSTRE

FAMILIA ANATIDELOR, SUB-FAMILIA ANSERINELOR, GENUL GĂȘCELOR SĚLBATECE, BERNICLA SAU BRENTA.

Gășcele sĚlbatece se deosebesc de gășcele obișnuite prin următoarele caractere: ciocul tot-d'a-una e mai scurt ca capul, d'asemenea e mai puțin lungăreț, mai puțin conic, mai drept și mai subțire ca al gășcelor comune; el e cam scofălcit înaintea nărilor, care sunt aședate la depărtare egală a părții d'asupra a ciocului și a marginelor mandibulei superioare; această din urmă în vĚrfe întorsă mult; lamelele care acoper fața sa inferioară nu se vĚd de loc; aripele sunt lungi, ascuțite cu reflecte metalice.

Coda e rotunjită. Penele sunt mai frumoșe, mai vițe și mai diferite ca la gășce; ele se deosebesc de la un sex la altul; în fine gășcele sĚlbatece caută mai mult ca gășcele vecinătatea mării.

Tote speciile, or-care ar fi partea lumei unde s'au născut, au tote, în

general, aceleași obiceiuri. Caută și iubesc locurile din prejurul mărginelor mării și sunt cu totul erbivore. În starea sălbatecă se hrănesc cu lăstari, otavă de iarbă, plante de apă și mici molușce; nu desprețuesc insectele și viermii ce întâlnesc pe marginea apei.

În stare domestică, mănâncă tot felul de bobe, dar nu pot a se trece de ua apă înbelșugătoare, verdătă, care trebuie să servĚscă, tot-d'a-una, ca baza hrănirii lor.

BERNICLA BRENTA

Etimologie.—*Brenta* de la greceșce, specie de pasăre de apă, găscă.

Acastă pasăre locueșce regiunile arctice a le globului; o întâlnești, în apropierea erneli, mai în tote părțile temperate a le Europei, dar mai cu deosebire în Olanda unde se găseșce, în mare număr, iarna și primăvara.

Ea soseșce, periodic, către sfârșitul toamnei în mici cãrduri. Cloceșce la Nord foarte înainte spre pol. Își așeză cuibul pe marginea apei. Acastă pasăre e foarte acuatică, înotă țile întregi. Doctorul Jaubert ne spune că carnea ei e eșcelentă și că devine încă mai gustosă când trece de la viața sĚlbatecă la starea domestică.

Bernicla Brenta are ciocul negru cu vârful negru, ochii cenușii închiși, capul și gâtul negre, partea d'asupra a pieptului negru mergând câte puțin spre cenușiu apropiinduse de sternum; pe fața neșcă a gâtului și mai către mijlocul lungimei lui, se desină uă pată albă mai mult sau mai puțin cenușie dispusă în formă de guler întors; această pată încunjură, de fie-care parte a gâtului, pe două treimi aproape a circumferenței sale și nu se întinde pe părțile posterioare.

Penele spinărei, penele scapulare, precum și tote acoperămintele ariperlor, sunt suri-cenușii; cele ce acoper sternum și partea de sus a abdomenului sunt brune, încunjurate cu uă

față mai deschisă; penele de pe bur-tă și de sub cõdă sunt albe curat, cele rectrice și picerele sunt negre. Bãrbatul e lung de 0m 66; având cõdă de 0.11 și aripele de 0.38.

Femela sëmănă cu bãrbatul, dar fața penelor sale e mai puțin accen-tuată, d'asemenea e și mai mică.

Petele albe a le gâtului nu se află la cei tineri, tõte părțile trupului ce sunt negre la adulți sunt la cei mici negre-cenușii apropiinduse în culõre cu aceea a spinărei, picerele sunt ne-gre, puțin roșcate.

Aceste păsari ouă în Aprilie și Mai; ouă 6 la 9 ouă cu cõja subțire, albe închise și galbue; măsurând aprõpe 0m, 076 în diametrul cel mare și 0m, 025 la micul diametru. Clocirea ține de la 30 la 33 zile.

Acestă specie se găseșce la grădina zoologică de Aclimațiune din Paris, la cele din Londra și Amsterdam, dar nu s'au reproduș. Directorul grădinei zoologice de la Anvers (Belgia) a ob-ținut reproducerea ei.

(va urma)

Montlezun.

DESPRE CĒPA

Cu uă altă ocașiune am mai vorbit despre acestă legumă atât de întrebun-țatã de sãtenu nostru.

De astã datã, dând gravurele a câ-te-va rase bune de rãspãndit în țarã, voi spune numai câte-va cuvinte a-supra acestei plante, din familia Lili-aceelor, ce se cultivã la noi ca plan-tã bisanualã.

CĒpa (*allium cepa*) isbuteșce cu de-osebire în clima nõstrã mai ales da-cã se cultivã în un pãmânt arat a-dãnc din'aainte, gras și care fusesse înainte cultivat cu varzã. Cultura sa e cunoscutã de tõtã lumea și dacã nu-mai grãdinarii au obiceiul d'a sëmã-na semințe de cĒpã pentru a cãpãta „arpagicul“, fie-care punem în grãdi-nele nõstre de la țarã câte-va brasde de arpagic.

Consumațiunea cepei e extraordinar de mare în România; ea se vinde în tõte sesõnele și cu deosebire în pos-turi. Produțiunea d'asemenea e mare, cãci din un hectar se põte recolta peste 40,000 Kilograme de bulbi de cĒpã. Sĕrbii se îndeletnicesc aprõpe singuri cu acestã mãnõsã culturã la camp; ei sëmãnã des sēmēnța de cĒ-pã pentru a aduna arpagicul necesar pentru anul viitor, și care se rãsãdeș-ce primãvara pentru a se avea cĒpã mare cât de timpuriu, pe care ne o vinde în tõte sesõnele în piețele ora-șelor și prin sate, pentru cã noi pre-terim a lãsa grãdinele nõstre sã le nãpãdescã buruenele, în loc d'a cul-tiva chiar legumele cele mai usuale și care cer prea puținã îngrijire.

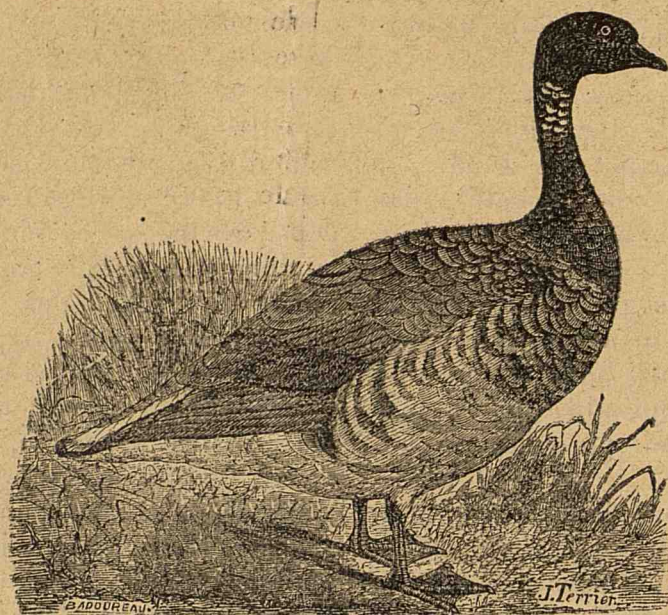
CĒpa galbenã, numitã Trĕbons, infã-cișatã de una din gravurele din'acest numĕr, e de curĕnd introdusã și e cĒpã specialã pentru consumațiunea ei în timpul verei. Caci dacã nu se põ-te pãstra mult, e mult foiõsã și gus-tul cãrnei ei nu e așã înșepãtor, ci dulceg și plãcut.

CĒpa uriașe, de Zittau, e uã transi-ție între cĒpa albã și cea roșieticã. Acestã cĒpã fõrte producãtoare, se põ-te pãstra mult timp. În pãmĕnturi rodnice bulbii cresc tõrte mult.

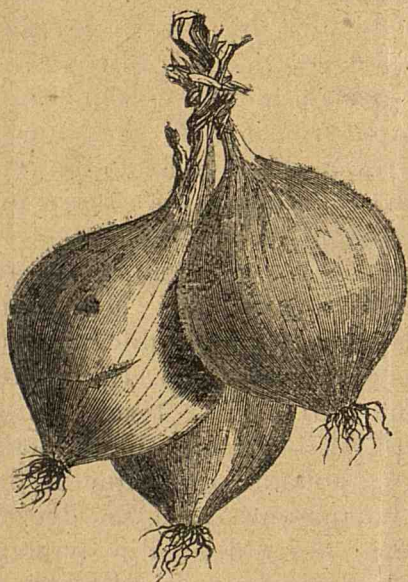
CĒpa sterilã numitã și eșalotã (*Allium ascalonicum*) din punctul de ve-dere botanic nu prea se deosebēșce de cĒpa obicinuitã; din punctul de vedere horticol—precum spune și d-l Vilmorin—se deosebēșce fõrte mult de cĒpa cultivatã, de õre-ce dã fõrte rar semințe, produce multe foi și bulbii punĕnduse în pãmĕnt se înpart repe-de în alți bulbi ce rãmãn legați tot d'auna unul de altul.

Cultura e mai aceeași ca a cepei obicinuite. Numele de Ascalon vine de la orașul cu același nume din Pa-lestina, înprejurul cãruia creșcĕu na-tural în mare numĕr.

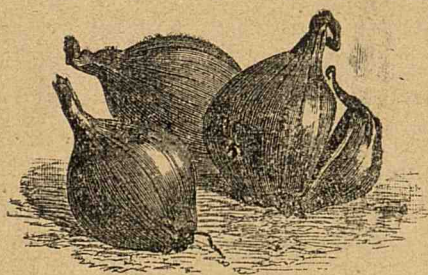
CĒpa eșalotã Jersey sau Rusescã, e uã varietate care se deosebēșce de cea obicinuitã prin aceea cã dã semințe care se asēmãnã cu a usturoiului și

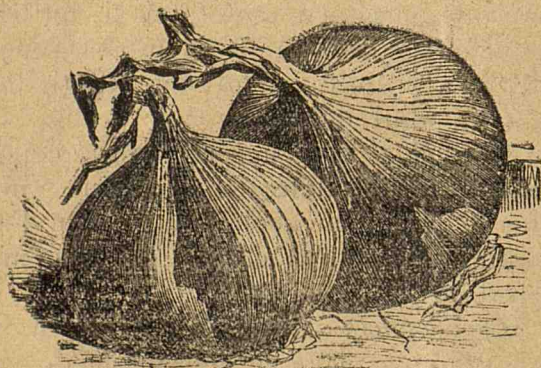
Bernicla Brenta. (A se vedea articolul relativ din'acest No).

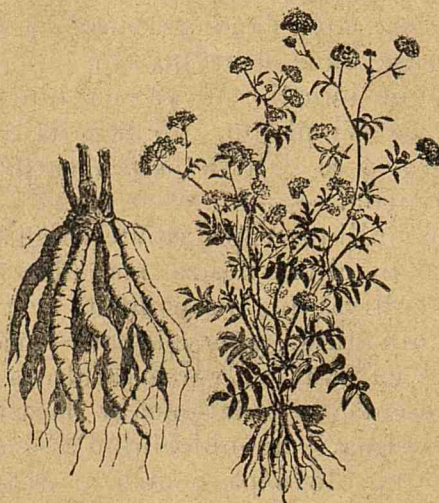
Cepe galbene de Trebons — reduse la ună treime. —
(A se vedea articolul relativ în'acest număr).

Cépa eșalota rusăcă — $\frac{1}{2}$ mărime naturală. —
(A se vedea explicația în'acest No).

Cepe trișe de Zittau — reduse la ună treime. —
(A se vedea articolul relativ în'acest No).

Sium Sisarum (plantă redusă la a 20-a parte iar rădă-
cinele la a 8-a parte). A se vedea articolul relativ
în'acest număr.

vegetesă ca și această legumă, asemenea e mai timpurie și mai mare; miezul e violet.

Se cultivă cu deosebire pentru a se da gust bucatelor.

C.

VOLBURA DE GRADINA

(IPOMEA PURPUREA, I. VOLUBILIS).

Acastă plăcută plantă urcătoare, din familia Convolvulaceelor, e destul de

Volbura de grădină.
(Explicația în acest No).

cunoscută și răspândită pentru a vorbi mai lung asupra ei.

Prin culturi îngrijite s'au căpătat varietăți și sub-varietăți foarte frumoase.

E una din plantele urcătoare și umbritoare cele mai rustice de la noi. Din această pricină, precum nu mai puțin pentru că, crescând repede, poate umbri un mare spațiu, mai ales dacă se sămăne în un pământ mranitos și dacă se udă mult, această volbură părăsă se cultivă așa de mult.

Florile sale, ce se deschid totă vara și toamna, sunt albe, roșii, de cu-

lorea cărnei, rose, violete, etc. dar cele mai interesante sunt cele cu florile învârgate și pistruiate cu culori diferite, precum și cele cu foile ca de ederă, cele cu florile mari, care pot înpodobi minunat nu numai zăplazurile, chioșcurele, zidurile, unii copaci, dar chiar terestrele și balcônele și diferitele construcțiuni de la țară. Planta nu cere mai nici uă îngrijire de cât a se uda și plivi când trebuința cere și n'are nevoie nici d'a fi răsadită.

Florile nu le ved deschise de cât

Alisonul stâncelor.
(Explicația în acest No).

cei ce se scol dimineta, căci ele se deschid în zori de zi și se închid când soarele s'a ridicat de — „uă sulita“ — afară, negreșit, dacă sunt cultivate la umbră.

Cea mai nouă varietate a anului de Volubilis e: aceea cu foile de ederă marmorate, având florile albastre sau albe pistruiate sau învârgate cu roșu și care merită a se cultiva cu deosebire prin grădini.

Un amator de flori.

Flori sêlbatece din România

ALISONUL STÂNCĂLOR SAU IARBA TURBĂREL.

(*Alyssum saxatile*, Coșuleț de aur).

Plantă vivace din familia Cruciferelor.

Numele botanic al acestei floricele, care vine de la elineșce, face alusiune la proprietățile ce credéu cei vechi că are acéstă plantă d'a vindeca turbarea.

Se găseșce și prin munții noștri. Creșce pe stânci și se cultivă prin grădini pentru numeroșele și frumôșele ei flori aurii așezate în formă de ciorchine. Infloreșce în munți și grădini prin Maiu. În munți, planta acésta cu florile așa de strălucitoare, creșce până la 30 centimetre înălțime; lucru ce se întâmplă și în grădini dacă se lasă planta mai mult timp în același loc, care trebuie să fie cam pietros.

Se pôte utiliza, cu mult succes, ca plantă înpodobitoare primăvara, prin prejurul bradelor, pe stânci și la moaicuri.

E fôrte rustică și uă dată semănată se înmulțeșce singură și iute. Se sémănă primăvara sau se înmulțeșce prin despărțirea rădăcinelor și prin butași.

Mai sunt și alte varietăți, precum cea mirositoare de grădini și sub-varietăți ca cele cu frunzele învârgate.

C. C. D.

SIUM SISARUM

FAM. OMBELIFERELOR

(Skirret în inglizeșce; Zuckerwurzeln în nemțeșce; Suikerwortel în limba flamandă; Sukkerrod în cea daneșă; Sisaro în cea italiană; Chirivia tedesca în cea spaniolă; Cherivia în cea portugeșă; Chervis în cea franțeză; Sinonime: Șirui, Girole).

Plantă vivace originală din China, cu rădăcini numeroșe, unflate, formând un fel de snop, cam ca acelea de dălii, dar mult mai lungi și mai subțiri; foile compuse, cu foliolele destul de late, strălucitoare, verzi închise, producând în al doilea an, și adesea-ori chiar din cel dintâi, tulpini de 1 metru la 1m., 50 canelate, semințe brune, oblonge, încovoiate, aprôpe cilindrice, însemnate cu 5 dungi longitudinale; un gram coprinde 600 și litrul cântăreșce 400 grame; durata lor germinativă e de 3 ani.

Rădăcinele sunt albe cenușii, tăricele iar înăuntru fôrte albe, zăhărôșe; în mijlocul acestor rădăcini e un fel de fitil central, lemnos, mai mult sau mai puțin desvoltat, care strică mult calitatea legumei dacă se lasă; dar care, de altă parte, se scôte cu greu.

Cultura. — Planta se pôte propaga, fie prin sémântă, fie prin bucăți din rădăcini. Se sémănă tòmna sau la începutul primăverei. Când tinerele plante au 4 sau 5 foi, se răsădesc în un pământ bun și umed, bine îngrășat; în tòmna viitoare producțiunea e destul de mare. Acestei plante îi place mult apa, deci vâra trebuieșce a se uda mult.

Plantațiunea rădăcinelor sau a bucăților de rădăcini bătrâne se face în Martie sau Aprilie și îngrijirele de cultură sunt aceleași ca pentru plantele provenind din sémănare.

Autorii spun că Sium Sisarum e de fel din China. Cel puțin trebuie a se recunôșce că importatiunea e fôrte veche, căci e citată ca uă plantă de uă cultură usuală de către Olivier de Serres, care socoteșce că e originală din Germania. Or-cum ar fi, cultura pare a fi fost mai generală acum două sau trei vécuri de cât e acum.

Acéstă plantă fiind fôrte rustică, rădăcinele pot fi lăsate în pământ în tot timpul anului și a se scôte numai după trebuință.

Rădăcinele sunt fragede, zăhărôșe și făinoșe și fôrte bune de mâncat.

Vilmorin.

ECLIPSA SOLARĂ

de la ⁷/₁₉ August 1887.

Eclipsa sórelui din dimineața zilei de ⁷/₁₉ August s'a putut vedea în multe părți. În ju-

dețul R. Sarat ea a putut fi bine observată, nefiind nici un nor în'acea parte a cerului.

Eclipsa a început mai îndată dupe răsărirea sórelui. La câte césuri? nu arăt, căci toate ceasornicele din România merg anopoda.

În România ea a fost parțială; sórele fiind întunecat 3 părți.

În unele părți ale Europei, precum Prusia și Rusia, eclipsa s'a produs în totă totalitatea sa. Acest lucru a venit mult în ajutorul astronomilor căci eclipsele totale de sóre sunt rari și încă și mai rari cele ce se pot studia în vechiul continent.

De astă dată astronomii, cari așteptau cu nerăbdare uă eclipsă totală de sóre pentru a putea face óre-cari studii asupra existenței planetelor intra mercuriale precum și altele, ce nu se pot face de cât în scurtele momente când sórele e eclipsat, n'au mai avut nevoie, ca înainte, d'a face lungi voiajuri în alte continente și staționări în diferite puncte ale mării unde avéu eclipsele curbele lor de totalitate.

Astronomii diferitelor naționalități s'au adunat cu deosebire în vecinătatea Moscovei, are cade pe linia centrală a eclipsei și unde fenomenul s'a produs în condițiuni mai favorabile de observare, adică mai târziu, când sórele fusese mai sus în timpul cât va fi mascat ochilor de către Lună.

Eclipsa acésta care în părțile vestice a le Europei n'a putut fi observată chiar cădând pe linia centrală, din cauză că s'a produs în timpul când sórele nu răsărise, s'a putut vedea ca atât mai târziu cu cât e mai spre est. Ast-fel în Francia eclipsa era pe sfârșite când a răsărit sórele, în Oltenia a început la răsăritul sórelui, în părțile de răsărit ale Moldovei puțin dupe răsărirea sórelui și în.... estul Japoniei la sfîntitul sórelui.

*

Pe lângă interesul științific care făcu pe diferiți astronomi ruși, inglezi, americani, italieni, belgiani d'a se aședa pentru acest fenomen la nord-estul Moscovei, la Kineshama, Juriewetz, Warnarin, Tobolsk, Tomsk, Krasnoïarsk, Irčuțe și chiar în Japonia, eclipsa din luna acésta, a avut și un interes de curiozitate.

Cum spusei, eclipsele totale de sóre sunt rari; ast-fel Londra de la 1715 n'a avut eclipsă totală, la Paris uă eclipsă totală s'a observat la 1724; n'au mai fost altele d'atunci și întreg vécul al nouspre decelea se va scurge fără că să se mai vadă. În România nu 'mi amintesc să fi vădūt uă întunecime a sórelui de când eram pe băncile scólei primare, care 'mi reamintește următoarea istorie pe care o voi nara ca să se vadă ce fel de profesori erau p'acele vremuri în orașelele din țară.

'Mi reamintesc că în vasta sală numită

Samson (din pricina statuei în spinarea căreia e fixat stâlpul de zid care oprește tavanul d'a nu cădea în capul scolarilor, oratorilor și publicului ce de obiceiuit se intru-neșee în'acea sală a Primăriei urbei R. Sarat), începuse a se întuneca.

Scolarii ceréu profesorului lor C. să le dea druinul a merge acasă să nu 'i apuce furtuna pe drum. Profesorul refușă Noi începurăm a face șgomot, cerând să eșim. Profesorul în loc d'a ne scóte în curtea scólei și explica — deși nu era în program — fenomenul, găsi mai nemerit a ne baricada intrarea cu tabla și catedra, ast-fel că unii copii înspăimântați, începură a plânge, căci se întunecase aproape de tot.

Nu furăm ținúți inchiși, însă, multă vreme, de óre-ce răposatul Gheorghe Plastara, deschise ușa și ne scóse afară; ne înșirui în jurul sêu în curtea scólei și cu obiectele necesare ne explică fenomenul.

Pân'atunci — cum cred și astăzi majoritatea sâtenilor — socotém că »svărcolaci« mănâncă sórele sau luna în'asemenea împrejurări de întunecimi.

Și fiind că veni vorba de *svărcolaci*, voi mai arăta, pentru a da uă probă de câtă mare nevoie are sâtenul nostru de instrucțiune, rezultatul unei mici cercetări ce făcui între orele 6 și 7 dimineața, la ⁷/₁₀ August 1887.

Eram cu câți-va prieteni la un arman din acest județ. Ne aședasem în ast-fel de poziție în cât — prin fumul ce eșea din coșul locomotivei — urmărém tóte fazele eclipsei. Ne veni în gând să cercetăm credința fiecărui sâten care aducea grâu la treerătore, asupra fenomenului.

Cei bătrâni ne spuneau, cu convingere, că sunt în'adevăr svărcolaci și că, în uă întuneciune de lună, 'i a vădūt el, cu piporii sêi ochi »asvârlinduse ca nișce ogari asupra lunii sângerânde, rupând'o bucată cu bucată până a mâncat'o tótă.«

Cei tineri ridicau umerii. Ast-fel că unul singur n'a fost în stare a ne spune că eclipsa sórelui provine din venirea lunei între pământ și sóre, iar noi locuitorii pământești, cari ne găsim în dreptul conului de umbră nu vedem sórele în întregimea sa din cauza acestei interpuneri a astrului nopței.

Cel mai bătrân însă din acești sâteni ne spune:

» — Ce o fi nușciu, svărcolaci ori alte; »dar ceea-ce șciu că va fi, e:

»furtună în cât veți opri mașina, șiri și »acoperăminte desvelite de vânt; acésta pen- »trou ađi;

»nu târđiu însă mari rěsbóe și schimbări !!

Partea întei a proorocirii unchiașului s'a realizat. Dumneđeu șcie dacă tot așa de exactă 'i a fost proorocirea cea d'a doua !

Sătucénul.

NOUL MOTOR CU GAZ

Creдем a excita viul interes al cetitorilor noștri, vorbindule despre o mașină motrice, a cărei construcțiune a ajuns la culmea perfecțiunii.

Se va vorbi dar, în articolul de mai jos, de:

„Noul Motor sistem Otto.“

Acest articol l' datorăm unui prieten din București care posedă și lucră să de cât-va timp cu un asemenea motor, așa de practic și pe care l' recomandăm din cauza avantajelor care le oferă industriei, meritând prea mult a fi remarcat.

Construcțiunea acestui motor stabil — înfăcișat de una din gravurele viitorului No. al „Gazetei Sătenului“, — este, „pe cât de simplă pe atât de solidă.

Mânarea lui se produce prin gaz aerian, și se pornește fără altă pregătire, de cât prin aprinderea unei mici flame de gaz, și se oprește simplu prin stingerea ei.

Este o combinațiune ingenios aplicată, pentru că expansiunea gazului, prin exploziunea lui la flama aprinsă, să pue pistonul cu ajutorul roții oscilante pentru învingerea punctului mort, în mișcare, și ast-fel să se producă mânarea continuă fără asistență, până ce flama va fi stinsă prin închiderea robinetului de la țeva de gaz.

Indată ce pornirea lui a avut loc într'un mod atât de simplu, îi admiri mersul cel lin și cu deosebire atât de exact, cum nu mai la motorele de vapor cele mari și stabile de perfecțiunea actuală se pôte observa.

Aici și se impune comparațiunea cu locomobilele agriculturilor noștri, cugetând la toate neajunsurile care sunt legate de aceste motore mobile de almintrelea atât de folosite.

Dar să trecem la consumațiune.

Consumațiunea de gaz a acestor motore stă în raport cu calitatea gazului, ast-fel că consumul variază de la 0,40 până la un metru cub de gaz pe oră și puterea efectivă de cal. Deci dacă un motor de 6 cai ar lucra cu totă puterea 10 ore, el ar consuma 6 înmulțit cu 10 = 60 metri cubi de gaz, traduși în bani dupe prețul gazului mediocru din București de 35 bani metrul cub, a costat produsul motorului în 10 ore lei 21, fără ai trebui mașinist și tutți quanti câți trag lefuri dupe o locomobilă.

Este caracteristic pentru aceste motore că ele se construiesc în mărimile de $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{2}$, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, până la 60 de puteri de cai. Un semn vedit, că ele sunt menite a servi cu deosebire industriei mici și mijlocii, care prin natura ei, este stabilită în orașe, bine-înțeleș cu usini de gaz, de la cari se pot alimenta. Grație construcțiunii lor, care eschide cu desăvârșire posibilitatea exploziunii și a ori-ce altui pericol, ele nu sunt

supuse concesiunii din partea autorităților, ba chiar nici premiul de asigurare al caseilor din oraș, în care se instalază un asemenea motor, nu se alterază. Ast fel acest motor a devenit un factor din cele mai importante pentru industria de prin orașe, care e atât de variată, atât de desvoltată în străinătate.

Dar se mai deschide o perspectivă! Se tinde, și s'au făcut deja încercări cu bună reușită, de a face din țitei, cu ajutorul unor aparate, gaz aerian, care ar putea servi și pentru puterea motrice și pentru iluminare.

Aplicarea lui la aceste motore este însă nedeslegată, fiind gazul din țitei mai ușor ca cel din cărbuni de piatră; — să sperăm însă că mai curând sau mai târziu se va deslega și problema acésta, și atunci de sigur vor resulta mari folose și pentru agricultori.

X.

PÂNĂ CÂND?

Dilnic ni să înfăciședă vederilor lucruri așa de isbitore că de ai fi cel mai nepăsător om de pe pământ, totuși n'ai putea a le trece cu vederea.

Sunt lucruri de acelea care 'ți sbuciumă mintea și inima, dar la ce folosește acésta sbuciumare, acésta emoțiune, dacă neluptând pentru îndreptare revii la cea mai culpabilă nepăsare!

Și și nópte ni se cântă — nu e vorba cam răgușit de la o vreme în coa — că mergem spre progres cu pași de uriași; dar în ce stă acest progres? Când ași, ca și acum o sută de ani, înapoi suntem stăpâniți de cele mai barbare obiceiuri.

Să nu se mai mintă, bătaea este temelie organizației noastre, și lăsând la o parte bătăele de pe la alegeri (eclatarea convingerilor de partide) care de alt fel zugrăvesc de minune starea noastră culturală, rînd pe rînd de vom lua în cercetare toate instituțiunile noastre vom găsi bătaea ca temelie de organizație.

În armată nu mai este de vorbit să bate, și cu toți știm că rău de tot să bate; în administrație să bate. La țară mai cu sémă este lucrul îngrozitor;

Sub-prefectul bate, pomojnicul, primarul, notarul până și vătășelul bate, ba pe unele locuri și membrii, aleși ai județului și ei bat. Ori încotro întorci ochiul cercetător bătae și iarăși bătae căci așa să dice că este din raiu picată și de întinzi tainic urechea în șoptele nopței nu auți de cât țipetele și vaicărelele celor bătuți și schingiuiți.

Mai grósnic și mai jalnic de cât tóte este bătaea în școle. Până și în București, în viitoare metropolă a latinității, să bat copiii în școle, și fetele, debilele copile, nu sunt scutite de ast-fel de desmerdare părintescă. Dîlnic diarele înregistréză tel de fel de barbarii, ba o elevă de la cutare internat a fost bătută până la sânge, ba mai mulți elevi de la școla de meserie au fost bătuți și torturați, și multe alte barbarii de acest soi.

Pêrul ți se face măciucă în cap când auți de atâtea mișelii și mai cu sémă când gândești că dacă în București, sub ochiul și privegherea mulțimei aceea de ómeni culți ce forméză populația capitalei, sê petrec asemenea fapte barbare, ce trebuie să fie prin alte colțuri ale țerei, ce trebuie să fie la țară? drept că te îngrodești și întrebi

Până Când ?

Până când vom suferi aceste ticăloșii și infamii; să se știe o dată pentru tot-d'a-una că morala cea mai elementară combate bătaea, ca acei chemați ca să formeze tinerele generațiuni, sunt nedemni de a fi ómeni dacă întrebuintéză acest sistem barbar de convingere și educație să aibă în vedere acești apostoli bătăuși că nu este infamie mai mare de cât aceea de a bate o fință nevinovată și lipsită de mijlóce de apărare.

Zamfir N. Filotti.

DIN ȚARA

În atelierul de arte grafice Socec & Teclu, din București, s'a început a se lucra uă serii de vr'o 14 tablouri agricole, spre a servi scólor. Aceste cromolitografii sunt comandate de Ministerul Instrucțiunii publice.

Primul tablou eșit înfăcișeză diferitele specii de tutun, cultura și păstrarea foilor. Judecând dupe exemplarul ce ni s'a trimes, din punctul de vedere grafic, acest tablou e fôrte reușit.

Ministerul Domenielor d'asemenea a incredintat aceluiași atelier confecționarea unui tablou reprezentând filoxera în tóte stadiile ei. Cromolitografia, admirabil executată, am priimit'o. Textul explicativ e tipărit în jurul sêu.

„Gazeta Săténului,“ care încă de mult a cerut ministerelor alcătuirea unor asemenea lucrări instructive, nu póte de cât a felicita acele ministere pentru dispozițiunile luate. D'asemenea și pe d-nii Socec & Teclu, căci cromolitografiile de mai sus sunt mai tot astfel de bine executate ca gravurele colorate ce dă în fie-care număr „Gazeta Săténului“ și care sunt efectuate, în Paris, în unul din cele mai importante stabilimente de arte grafice.

Ar fi bine ca să se pună în executare și nișce tablouri colorate, înfăcișând exact, insectele stricătore agriculturii, în felul celor date de „Gazeta Săténului“ în No. 2 și 3 an IV. D-l Aurelian și alții pot fôrte bine a lucra la textul explicativ căci au studiat mare parte din insectele stricătore care au adus pagube, în România, mai însemnate. Se va putea încă uilisa descrierile și observațiunile asupra insectelor stricătore ce am făcut în „Gazeta Săténului“ în acești patru ani de când apare; studii și observațiuni găsite exacte și de d-l Andronescu pe care 'l trimesese Ministerul în județul R.-Sarat a le cerceta și a cărui raport și articole pentru acéstă fóe s'au publicat anul trecut. Unele chiar, din acele insecte au fost duse, de Directorul nostru, în borcănășe, la Viena, spre a fi cercetate de specialiștii d'acolo.

Am priimit, din parte Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, statistica învățământului public primar rural și urban pe anul scolar 1885-1886.

Acéstă interesantă lucrare e datorată d-lor inspeciori școlari V. Pallade și St. Michailescu.

Din acéstă statistică reese multe lucruri interesante; ast-fel: /

La 1858—1859 în Moldova erau 8 școli

rurale, la 1863, 64 școli sătesci, pre când în același an funcționau în Valachia 1867.

În 1885—86 au fost în România 2698 școli rurale.

În numărul viitor unul din colaboratorii noștri va reveni asupra acestei lucrări a învătământului public rural.

În numărul trecut am reprodus, fără a face nici un comentariu, șcirea despre înființarea unei companii care să ne are, să ne secere și să ne treere holdele noastre.

Dacă acea societate s'ar mărgini numai a ne desfunda pământul, adică a ne 'l ara la uă adâncime mare pe cât natura pământului va permite pentru a reînoui partea arabilă a terenului prin arături ce vom face în urmă cu plugurile, și dacă s'ar însărcina cu treeratul eftin a recoltelor micilor și marilor cultivatori n'am avea de cât a ne bucura, căci ar fi uă înlesnire pentru toți, dar ca companii străine s'ajungă până a ne secera holdele noastre, lucrul nu 'l găsim de fel nemerit și mai ales, ađi, când moșieie statului nu se vënd de preferență sătenilor.

Eminentul nostru economist, d-l P. S. Aurelian 'și a spus cuvântul asupra cestiunei companiilor care să ne cultiveze moșieie, *pronunțându-se categoric și în general contrai.*

Firesce că ar fi mult mai preferabil ca toate lucrările agricole să le facem înșine, fără a avea nevoie de companii și e trist lucru ca să aducem companii străine a ne face plugarie în țara noastră.

Câtă vreme însă grele imposite directe și indirecte apasă pe cultivatorii de pământ, câtă vreme cei doritori de a aduce îmbunătățiri agricole, în țara lor, n'au bani, nu 'i găsesc, sau dacă 'i găsesc e cu termine scurte și scumpi; câtă vreme agricultorii n'au la îndemână case de credite cu capitaluri îndestulătoare (nu ca actualele credite agricole) și unde împrumuturile să se realizeze repede și practic (nu ca la creditul fonciar rural), ertene Ministrul de lucrări publice a spune:

— Ne-ar suride ore-cum să avem la îndemână Companii cu un fond de 30 milioane și cu un personal competent la care — când necesitate va fi — să ne adresăm pentru reînnoirea stratului vegetal al pământului nostru a căru calității de rodnicie se află în mare adâncime și — prin ogóre adânci, desfundări — să ne scótă prin puterea plugului tras de aburi, pământ nou, pe care apoi să 'l lucrăm cu toții — mare și mic plugar — mai mulți ani cu plugurile noastre trase cu boi. Ogóre adânci, așa de nemerite pentru pământul și culturele din România, ne putând face la timp și în bune condițiuni de adâncime cu mijlócele de ađi de tracțiune!

— Ne ar plăcea celor ce — din lipsă de capital sau de frică d'a încăpea pe mâna mașiniștilor vicioși și ignoranți — n'avem mașini de treerat, d'a găsi companii cari să ne treere mai bine, mai curënd, mai eftin și cari să nu ne cêră costul treeratului de cât dupe vinderea recoltei. D'apoi sătenii, cari ar scăpa ast-fel de toate neajunsurile treeratului cu caii, n'ar găsi ore bună socotelă adresându-se la ast-fel de companii cari să le pună și lor la îndemână mici treerătoare și ast-fel să pótă și ei duce la șcheli, la timp, în bune condiții, cerealele lor treerate tot fără risipă și bine ca a marilor cultivatori — ne mai perđânduși ast-fel totă tómma cu mânatul cailor pe aria lor expusă tutulor stricăciunelor!

Gazeta Sătenului încă de mult a cerut formarea companiilor care să treere sătenilor!

C,

DIN LOCALITATE

Cu ocasiunea treeratului cu mașini, s'a observat că unele grâne au eșit cu bobul cam pișcat sau tăiat. Din'acéstă pricină s'au ivit mai multe neînțelegeri între arendași și posesori de mașini de treerat.

Fiind întrebați și noi asupra cauzei acestui neajuns, răspundem:

Grânele din județ cu bobul sticlos, tare, adică grânele cu spicul bălan nu le tae bobul trumbele mașinelor, fie ele cu cele 8 sau 10 șine cât de noi, din pricina tării acelor bóbe și din cauză că pentru a se scóte toate bóbele din spic nu e nevoie a se stränge mult trumba.

Din potrivă, grânele cu bobul prea făinos, móle, "tandru", adică grânele cu spicul roșu, au nevoie pentru a se treera bine ca trumba să fie bine nivelată, închisă căci alt-fel spicele es incomplet treerate. În acéstă strângere a trumbei lovesc mai direct bóbele și acestea fiind mari, bine dezvoltate, precum sunt anul acesta, și tandre, lesne se pot rupe și știrbi.

Făcând cercetări asupra acestei pagube, care, la grânele prea bobóse, se póte calcula până la 8 la 100, socotim că se póte înlătura în parte prin deschiderea mult a trumbei în partea de sus și închiderea jos a trumbei în atâta în cât hrănitorii (băgătorii) punënd resfirat snopii să nu facă a eși spicele netreerate și ast-fel se póte reduce la 3 sau 4 la 100 acéstă tăere a bóbelor.

Aceste bóbe stricate trebuesc, prin trióre, vënturători cu ciururi și ciururi obicinuite, a se deosebi bine de cele alte, mai ales dacă grăul e destinat pentru semănare. Bóbele acestea neatınse pot a se vinde deosebit pen-

tru făină și pot a se păstra de cultivatori pentru hrănirea vitelor și păsărilor domestice.

Bóbele supuse acestei deteriorări parțiale, de către mașinele de treerat, se deosebesc lesne: sunt mai puțin roșii și se rup (de și forțe uscate) lesne cu unghia mai ales cele trecute din cócere.

Specia de grâu care dă ast-fel de bóbe e aceea cu spicul roșu și mustățile negriciose, ce a început a se răspândi mai mult în județul nostru; fiind căutată pentru proprietatea ce au bóbele d'a nu se scutura mai de loc, or-cât ar fi de trecute de cópte; căci pléva ce înconjóră bobul e tare, grósă și solidă.

De óre-ce acestei specii 'i a priit anul acesta și a dat bóbe pline, mari și făinoase, se observă așa de mult ruperea lor de treerătóre.

Din cauza lipsei de plóe, așa de necesară pentru începutul arătorei și seménătorei de tómnă, a cărui timp a sosit o dată cu St. Maria, înghitim mereu la praf!

Inghite praf de la ciobanul care pășuné-sa oile pe sterpele de iarbă iamașe și miresci, până la marele cultivator care priveghiază treerul în armane și nu șcie unde să ședă mai curénd căci vântul bate neregulat, din tóte părțile.

Nu mai vorbesc de nenorociții cari nevoiți sunt a merge pe drumuri neșoseluite ziua mai ales când nu bate vântul.

Din'acéstă respirare a prafului infectat, angine cuanóse și crup; de care suferă și lucrătorii tineri de la mașine agricole și imprudenții cari lasă a se mătura nestropite gunóele de prin curți și cotenețe — acele depozite mari de microbi diftericii ce ne transmit păsărele domestice!

În interesul și a sănătăței publice, precum și a agriculturii, avem nevoie în tot județul de uă plóe înbelșugătóre!

La începutul acestei luni câte-va diare au reprodus după *Unirea* scirea că un căpitan din regimentul jud. R. Sarat ar fi implicat ca caudator a spânzurării unui sătén din jud. R. Sarat.

Cercetând și noi am constatat că »Unirea« a dat o șcire greșită, de óre-ce nici un sătén nu s'a găsit, în acel timp, spânzurat la noi.

Se spune însă că s'a numit uă anchetă ca să cerceteze cazul căpitanului Ion Petrescu comandantul companiei II din reg. 10 de dorobanți din Putna unde s'a petrecut un fapt în sensul celei relatată de *Unirea*.

Nenorocitul sătén Négú Unt-Rece e din comuna Bolotești iar nu din jud. R-Sarat.

Dl Pavel Zisu ajutorul subprefecturii Marginea de jos—Orașul s'a numit șef de biurou în cancelaria prefecturii R-Sarat.

Iar în locul d-lui Zisu s'a numit ajutor la subprefectură d-l Alexandru Georgescu.

În nóptea de 13 corent, decedă subitamente, în comuna Socariciu, d-l Constantin Fleva deputat, vechiu prefect și ex-director al Băncei Naționale din Braila. În morméntarea s'a făcut în'acea comună.

Sincerile nóstre regrete familiei Fleva!

Lipsa vagónelor de cereale devine din ce în ce mai simțitóre. La gara Făurei, punctul unde se încarcă majoritatea cerealelor județului nostru, acéstă lipsă e așa de mare în cât sacii, ne mai încápând în magazii, stau trântiți p'afară, expuși tuturor stricăciunelor.

Prea mare bătae de joc, onorabilă Direcțiune C. F. R.!

D.

Buletin Comercial

In portul Brăila pe ziua de 18 August 1887, s'au făcut următórele cumpărări:

Marfa	Hecto-litre	Libre	Prețu	Prov.
Grâu	2400	61 $\frac{1}{2}$	9	Caic
"	2800	63 $\frac{1}{2}$	12	Magazie
"	2660	61 $\frac{1}{2}$	10 10	Șlep
"	1680	61 $\frac{1}{2}$	10	Caic
"	1650	61 $\frac{1}{4}$	9 15	Magazie
"	870	60 $\frac{1}{2}$	9 70	Caic
"	2400	64 $\frac{1}{4}$	12	Magazie
"	1500	62 $\frac{3}{4}$	11 07 $\frac{1}{2}$	"
Porumb	1440	58 $\frac{1}{4}$	6 48	"
"	1950	59 $\frac{1}{4}$	6 48	"
"	750	60 $\frac{3}{4}$	6 68	"
"	4000	61 $\frac{1}{4}$	6 75	"
Secară	1800	59 $\frac{1}{4}$	6 85	"
"	2650	59 $\frac{1}{4}$	7 5	Caic
Orz	5700	50 $\frac{1}{4}$	5 10	Magazie
"	1150	47 $\frac{3}{4}$	4 80	Caic
Fasole	2400	‰kl	13 50	"

Agint 13.55—13.60 la %

MISCELLANEA

MUȘCATURELE DE ȘERPI. Se întâmplă adesea ori, în timpul căldurii verii, ca oamenii și animalele să fie mușcate de vr'o reptilă veninosă.

Când s'ar ivi asemenea nenorocire trebuie îndată să se lege (de se pôte) foarte strâns d'asupra locului mușcat, să se sugă rana *dacă n'ai în gură cea mai mică șgârietură*, sau să se aplice uă ventusă de $\frac{1}{2}$ cés cu un pahar din care vei scóte aerul arđând în'auntru hârtie sau pae. Apoi se arde rana cu potasă caustică sau chiar cu un fier roșu, mai ales dacă mușcătura e de năpărcă (viperă). În loc d'a se arde cu un fier roșu se pôte arde, mai bine, lăsând să cadă pe rană uă picătură de cêră roșie aprinsă care vindecă și prin cauterizare, și prin oprirea aerului d'a pătrunde în rană.

MINIUMUL ȘI ROȘUL DE INGLITERA sunt două vâpsele foarte cunoscute la noi din cauza mai ales a deseii lor întrebuințări pentru vâpsitul tablelor de fier „Lamarină“ cu care se acoperă casele din orașe și sate.

Când se vâpsește cu minium vâpseana ține mult, dar cel mai mult minium, ce se găsește prin băcăniile noastre, e falsificat cu praf de cărămidă sau cu colcothar. Se pôte însă cunoșce falsificarea dacă se întinde pe uă tablă de fier și se încălzește până la roșu. Miniumul curat care nu e de cât uă amestecătură de peroxid și de protoxid de plumb, se transformă la cea căldură în litarg și prin urmare devine galben omogen, iar dacă rămâne cu roșu în el e probă că e falsificat.

Roșul de inglitera (englirotul) nu e de cât uă argilă fină care s'a roșit prin uă cantitate ôre-care de peroxid de fer.

»**APA DE ARGINT.**« Pentru a se arginti diferitele obiecte de alamă sau cele de metal alb se întrebuințesă un lichid foarte otrăvitor.

Se scufundă acele obiecte sau se frec cu următoarea soluțiune:

13 părți nitrat de argint în care se disolvă 7 părți de argint și la această amestecătură se mai adaugă 60 părți cyanur de potasium amestecat în 750 părți de apă și 13 părți de cretă muiată.

LĂCUSTELE ÎN ALGERIA sunt anul acesta foarte numeroșe; ele au început a'și depune oulele lor pe uă mare întindere. Nu

numai cerealele, dar viele și copacii, în unele localități, sunt fără foi din cauza voracității Lăcustelor care înaintesă mereu spre nordul coloniei franceșe.

CERNELĂ PENTRU MARCATUL RUFELOR se pôte face cu următoarele: Azotat de argint 3 grame, gumă arabică 3 grame, apă distilată 15 grame și negru de fum cât trebuie.

PUTEREA MAȘINELOR. Unitatea cu care se prețueșce lucrarea unei mașini e *calul-vapor*; el representă ridicarea a 75 kilograme în uă secundă la 1 metru.

Ast-fel uă mașină de 10 cai are putere de 750 kilograme.

CEL MAI BUN MUȘTAR se face cu bóbe uscate de muștar alb sau și mai bine, cu bóbe de muștar negre. După ce se macină și se cern foarte subțire; se amestecă cu zémă de aguridă și se aromatiseză cu tarhon. Astfel se fabricheșă vestitul muștar de Dijon.

Dacă în loc de zémă de struguri necopți se pune oțet muștarul nu mai are acel gust delicat al vestitelor muștare franceșe.

UNA DIN PRINCIPALELE PRICINI A OȚETIREI VINULUI e lăsarea butóelor góle. Or cine, în adevăr, șcie că cu cât se goleșce un vas cu vin, din care se ia vin mai mult timp, cu atât se oțeteșce mai mult. Această aciditate și turburélă e efectul oxidierii și acidifierii vinului prin contactul mai direct al aerului.

Se pôte remedia turnânduse în aceste vase din care scoți — pentru masă sau alte trebuințe — câte $\frac{1}{2}$ litru de undelemn bun de masline.

Acest procedeu sigur, pe care ne'l reaminteșce „Jurnalul de agricultură practică“ din Paris, are de scop d'a forma un fel de pătură d'asupra vinului care 'l fereșce de efectul aerului.

Strămoșii noștri cunoșcêu acest mijloc d'ași păstra vinul lor și cum nu cunoșcêu întrebuințarea dopurilor mici la butelci, 'și astupau »urnele« lor de vin precum italienii fac chiar ađi sticlele lor cu vin, peste care pun pntin undelemn.

Obiceiul ce 'l au unii, când servesc vin conmesenilor lor, d'a turna primele picături în paharul sêu se raportesă la acel vechiu sistem de păstrare a vinului.

Un econom român.